

Cillei Borbála királyné

A köztudatban Borbála általában bűnös asszonyként szerepel, és a királynéről hagyományosan elítélő kép maradt fent. Ez elsősorban a róla és családjáról szóló rosszindulatú pletykáknak köszönhető. Valójában ő és rokonai hibáikkal és erényeikkel együtt semmiben sem különböztek a velük egy szinten álló korabeli családoktól. Mindenesetre a királlyal elhitették, hogy felesége megcsalja, és emiatt rövid időre 1419-ben száműzte magától. Később azonban visszafogadta, de a magyar rendek soha nem bocsátottak meg neki. A kegyvesztettség oka abban is kereshető, hogy a Hunyadiak és a Habsburgok mind a Cillei család régi ellenségei voltak, így nekik érdekükben állt a királyné hűtlenségéről szóló pletykák terjesztése. Fiai nem születtek, egyetlen gyermeke, Luxemburgi Erzsébet azonban magyar királyné lett.



Ő és családja is számos birtok felett rendelkezett, ezért kölcsöneivel magát az eladósodott Zsigmond királyt is tudták segíteni, és emiatt, egyfajta viszonzásképpen, Cillei Hermann és a fia, Frigyes is tagja lehetett a Sárkány Lovagrendnek. Férje halála után előbb Lengyelországba ment, majd Csehországban telepedett le, és ott élt haláláig.

Cillei Hermann gróf, horvát-szlavón bán és Schaunbergi Anna grófnő lánya volt. Bár Borbála közvetlenül nem királyi családból származott, és grófnóból lett királyné, királyi ősökkel is rendelkezett. Zsigmond első feleségével is közeli rokonságban állt, hiszen apja, Cillei Hermann másodfokú unokatestvére volt Mária királynőnek. Máriának és Cillei Hermann-nak is a bosnyák uralkodóházból, a Kotromanics (Kotromanić)-házból származott az édesanyja.

Kotromanics Katalin, Cillei Borbála apai nagyanyja I. Tvrtko bosnyák király nővére volt. A bosnyák királyi házzal való rokonság következtében 1427-ben II. Tvrtko bosnyák király Cillei Hermannnt tette meg örökösének gyermektelen halála esetére, de Cillei előbb halt meg, és a Cillei család így nem büszkélkedhetett királyi koronával, bár Zsigmond király kiemelte a családot a stájer herceg fennhatósága alól, és hercegesítette a grófi címüket 1435-ben.^[3] A bosnyák királyi házon keresztül a szerb királyi családtól, a Nemanja-háztól is közvetlenül származtak, hiszen Kotromanics Katalin apai nagyanyja, Nemanja Erzsébet Dragutin István szerb király lánya volt.

Erzsébet szerb hercegnőnek az anyja pedig V. István magyar király lánya, Katalin hercegnő volt. Borbála így közvetlen Árpád-házi felmenőkkel is rendelkezett, és V. István hatodik leszármazottja volt. Ezek miatt a király szempontjából nem tekinthető a vele kötött házasság mésalliance-nak, de a korra jellemzően elsősorban politikai jellegű frigyet kötöttek.

A Cilleiek Mária királynő uralkodása idején szerezték első magyarországi birtokaikat a Zágráb vármegyei Szamoborban. A család igazi felemelkedése édesapjának köszönhető, aki népes családot tudhatott magáénak, hiszen három fia és három lánya volt, és közülük Borbála volt a legkisebb. Édesanyja négyéves korában meghalt. A nikápolyi csata után Cillei Hermann jelentős katonai és pénzügyi segítséget adott Zsigmondnak, aki ezzel volt képes stabilizálni a csatavesztés miatt kialakult súlyos belpolitikai válságot. Borbála ebben a milióban nevelkedett

és készült a királynéi szerepre, hiszen az édesapjának elkötelezett király kilencéves korában eljegyezte.

Amit Zsigmond és felesége kapcsolatáról elfogulatlan forrásokból meg lehet tudni, az egyáltalán nem támasztja alá a királynéról szóló hagyományosan elítélő képet. Ez a negatív kép két fő forrásból táplálkozott: egyrészt, hogy nem tudott fiút szülni, másrészt pedig, hogy családjá, a Cilleiek Ausztriában a Habsburgokkal, itthon pedig a Hunyadiakkal kerültek konfliktusba, ami a királyné megítélésére is rossz fényt vetett a kortársak és főleg az utókor szemében.

Zsigmond 1401 őszén jegyezte el Borbálát, ugyanabban az időben, amikor II. Ulászló lengyel király eljegyezte Borbála unokatestvérét, Cillei Annát, és amikor a siklósi egyezség értelmében Garai Miklós jegyességre lépett Borbála nővérével, Annával, de a házasságkötésre csak később került sor. 1405. december 6-án Székesfehérvárott magyar királynévá, 1414. november 8-án Aachenben német királynévá, 1437. február 11-én Prágában cseh királynévá koronázták. Magyar királynévá koronázásának érdekessége, hogy nem a királynéi, hanem a Szent Koronával koronázták meg.

Elkísérte férjét a konstanzi zsinatra, de később Zsigmond visszaküldte Magyarországra. 1419 elején feltételezett házasságtörése miatt Zsigmond Nagyváradra száműzte, majd az év végén mégis kibékült vele, és 1424-ben nekiadta a felvidéki bányavárosokat. 1437-ben saját veje ellen tört, és a magyar-cseh koronát Ulászló lengyel király kezére akarta játszani. Emiatt Albert, Zsigmond utóda fogságra vetette, és mint fogoly kísérte Pozsonyig férjének holttestét. Albert király a megkoronáztatása után szabadon bocsátotta Borbálát, aki Lengyelországba menekült. Mivel a magyar rendek nem engedték meg, hogy az országba visszatérjen, és a lengyelek sem szívesen látták, Csehországba vonult, ahol Melnik várában élt még 12 évig, 1451. július 11-én halt meg.

Borbála királyné Bátán is megfordult, talán többször is, hiszen férje Zsigmond király is többször felkereste a bátai kegyhelyet. Itineráriuma szerint 1416. október közepén járhatott Bátán, ugyanis október 26-án a szomszédos Szekcsőn tartózkodott.